

BEN KANE TRIUMF ŘÍMA

STŘET
IMPÉRIÍ
2. DÍL

VYŠEHRAĐ

Triumf Říma

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Ben Kane

Triumf Říma; Střet impérií, 2. díl – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

BEN KANE

TRIUMF ŘÍMA

STŘET IMPÉRIÍ
2. DÍL

VYŠEHRAĐ

Copyright © Ben Kane, 2019
First published as *The Falling Sword*
by Orion Books, London
Translation © Jaroslava Hromadová, 2020

ISBN tištěné verze 978-80-267-3307-2
ISBN e-knihy 978-80-267-3308-9 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-267-3240-2 (1. zveřejnění, 2025) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-267-3241-9 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

Věnuji všem, kteří stojí za projektem Park in the Past,
především Paulu „Whirlwindovi“ Harsonovi z Roman Tours UK
a celému jeho týmu.*

- * Park in the Past se nachází v severozápadní Anglii nedaleko Chesteru. Je to místo, kde vzniká římská pevnost z 2. století. Pokud vás to zajímá, podívejte se na webové stránky parkinthepast.org.uk, a můžete-li přispět, navštivte localgiving.co.uk/park-in-the-past. Děkuji.

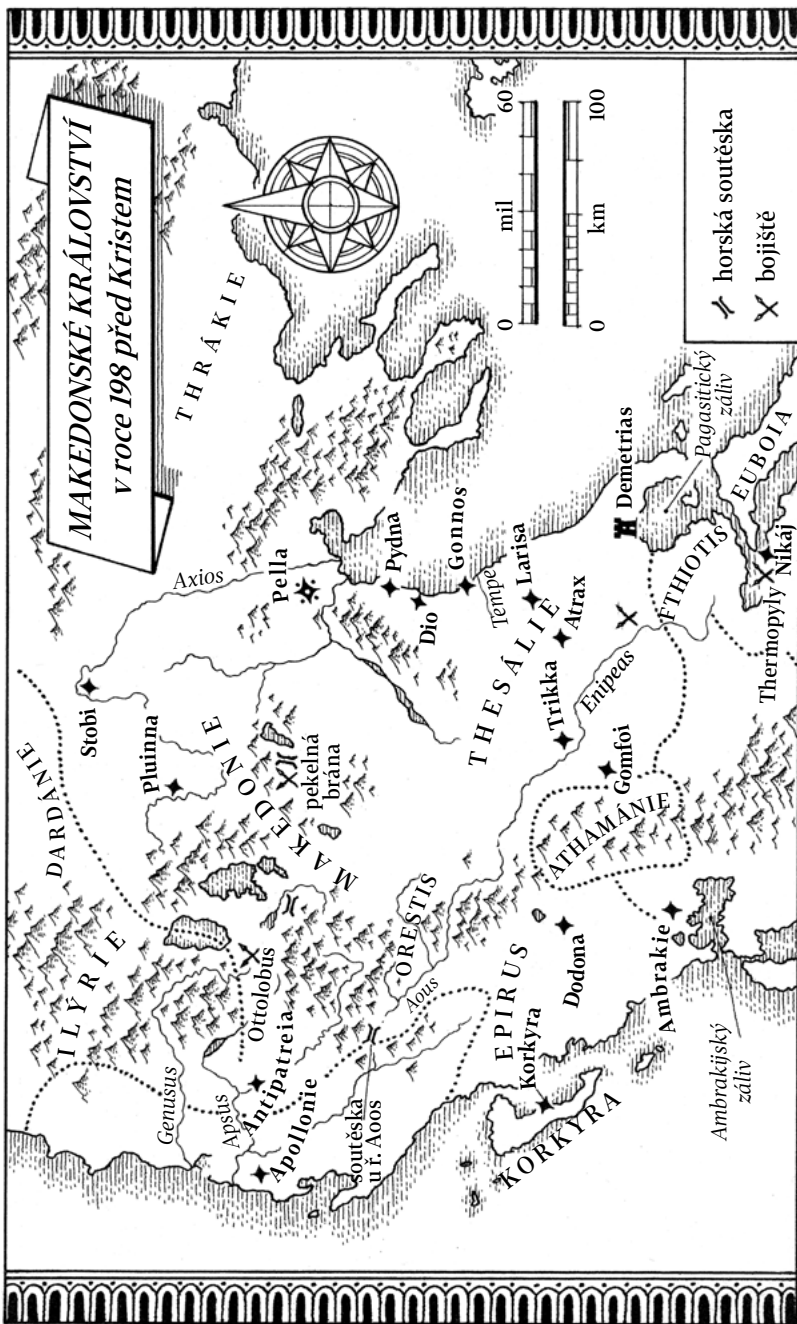
*Když Alexandr Veliký dostal otázku,
jak vládne Řekům, odpověděl:
„Tak, že nic, co by se mělo udělat dnes,
neodkládám na zítřa.“*

STRUČNÁ POZNÁMKA O ŘECKÝCH MĚSTSKÝCH STÁTECH

Starověké Řecko se skládalo z poněkud nepřehledné změti podobně se jmenujících městských států a oblastí. Většina čtenářů bude znát Athény, Spartu a Makedonii, ale nejspíš už nikoli Aitólíi, Acháju, Athamánii a Akarnánii. Určitě také Thermopyly a Marathon, ale je málo pravděpodobné, že jim něco řeknou města na Hellespontu a v horách mezi Makedonií a Ilýrií. I mně trvalo nějakou dobu, než jsem se s těmito politickými a zeměpisnými celky obeznámil, a proto vám doporučuji, abyste si nejdřív prohlédli mapky v úvodu knihy. Pomůže vám to lépe se zorientovat v ději.

Ben Kane

MAKEDONSKÉ KRÁLOVSTVÍ
v roce 198 před Kristem

THRÁKIE

Axios

Stobi

pluinna

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

Pydna

Gonnos

Dio

Tempe

Larisa

Trikka

Atrax

Enipeos

Gomfoi

Demetrias

Thermopyly

Nikaj

Pagastický
záliv

EUBOIA

EUBOIA

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

pekelná
brána

*MALÁ ASIE a PROPONTIS
v roce 198 před Kristem*

Kapitola první

U Elateie ve Fókidě,
podzim roku 198 před Kristem

Rok se sice pomalu chýlil ke konci, ale úzká fókidská rovina se koupala v teplém slunci. Na severu ji lemovaly hory, za nimiž se nacházely Thermopyly neboli „ohnivé brány“, kde se svými vojáky bojoval a padl spartský vládce Leonidas. Na jih od nich se táhla pláň, rozdělená silnicí, která byla teď stejně důležitá jako v dobách nájezdů Peršanů skoro před třemi stoletími. Směrem na jih ležely Athény, nekryté před útokem. Teprve nedávno skončily žně a pole pokrývalo zlaté strniště. Místy lemovaly silnici úhledné řady vinné révy a žízňivé pocestné nebo vojáky lákaly těžké modročervené hrozny.

Prach, který se vznášel ve vzduchu, prozrazoval, kudy prošla armáda Tita Quinctia Flaminina. Od porážky v makedonské pevnosti Antrax, ležící osmdesát mil na severozápad, ji dělilo šest dní. Mrtvé pohřbili, raněné naložili na vozy nebo nechali na místě a poté se vydali na jihovýchod, aby poskytli ochranu římskému loďstvu, které kotvilo nedaleko. Kromě supů, kteří legie bedlivě sledovali z výšky, se venku zdržoval jen málokdo. Příchod tak početného vojska totiž nevěstil nic dobrého. Místní sedláci i s rodinami a zvířaty uprchli a většinou vyhledali útočiště ve městě Elateia, před nímž se rozmisťovaly první Flamininovy jednotky.

Římský předvoj tam vytvořil ochranný štít pro zbytek armády, který měl zaujmout pozice za ním. Mezi *principy* stál muž s vlídnou tváří jménem Felix. Měl černé vlasy, světlou pleť a byl o hlavu vyšší než většina mužů. S nelibostí upíral zrak

na hradby Elateie – stejně jako jeho bratr a druhové. Pohled na obránce na hradbách mu bolestně připomněl, že válka ještě neskončila. Padnou tady další z nás, pomyslel si zachmuřeně. Třeba jich nebude mnoho, ale někdo určitě.

Protože moc dobře věděli, že jejich velitel Livius je někde poblíž, nikdo si nestěžoval. Raději se opřeli o štíty a při čekání na rozkazy si krátili čas popíjením vína.

Felix usoudil, že do zítřka se nic nestane. Jeho jednotka dorazila mezi prvními hned po jezdcích a zvědech, kteří se pohybovali před armádou, a to znamenalo, že mají přinejmenším tři hodiny času, než se objeví konvoj několik mil dlouhý. Vozy, plně naložené zásobami a rozebranými katapulty, se pohybovaly pomalu, stejně jako desítky slonů. Opozdilci se budou trousit ještě po západu slunce, a pokud Felix a ostatní nedostanou jiný rozkaz, nesmí obránce města spustit z očí.

Nezdálo se pravděpodobné, že by na ně obránci zaútočili, protože to nebyla žádná mocná pevnost strážící hranice Makedonie, ale jen městečko s opevněným valem. Většinu posádky budou tvořit pekaři a tesaři, kováři, koželuhové a prodejci vína, a nikoli vojáci. Rozhodně to nebudou *falangisti* z Atraxu, o jejichž ostré sarissy se legionáři roztříštili jako vlny o přístavní molo. Nejhorší byla ztráta centuriona Pulla, ale padlo i mnoho obyčejných vojáků z jejich centurie, mezi nimi i Felixův neustále usměvavý kamarád Mattheus. A další zahynuli v bojích toho léta. Z Felixova původního *contubernia* zůstali jen tři: on, jeho bratr Antonius a Fabius, nerudný starý veterán, který se rozzuřil na každého, kdo se ho zeptal, jestli je příbuzný „toho Váhavce“.

„Už se dočkáte,“ ozval se kdosi.

Felix se lekl. Livius byl *optio*, ale měl stejný zlovyk jako centurioni – objevit se, když to člověk vůbec nečeká. Vešel jim od Pullovy smrti. Felix se na něj zvědavě podíval. „Než se dočkáme čeho, pane?“

Livius se zasmál a odhalil mezeru mezi předními zuby. „Než začnete kopat. Druhá půlka legie už je skoro celá tady.“

Budovat obranný příkop kolem tábora a následně opevnění je lepší než bojovat, ale Felix nedokázal projevit nadšení. „Jo, pane,“ zamumlal.

„Byl to dlouhý pochod. Zařídím, abyste dneska večer dostali přiděl vína.“ Livius odešel a Felix zůstal stát s otevřenými ústy. Cesta z pevnosti, kde Pullo padl, byla snadná, ale trápil je žal. Livius to uznal, i když nepřímo.

„Je to dobrý důstojník,“ řekl Felix potichu.

„Velká škoda, že se nestane naším centurionem,“ zalitoval Antonius, menší a vážnější z bratrů, který byl o čtyři roky starší než Felix.

Doslechli se, že velící důstojníci oceňovali, jak Livius po Pullově smrti udržel prořídlou centurii pohromadě. Taková statečnost je často odměněna povýšením na centuriona, ale v případě Livia si to nikdo z principů nepřál, protože to by také znamenalo, že o něj přijdou.

„Kéž bohové zařídí, aby zůstal s námi,“ řekl Fabius a pohladil si amulet ve tvaru penisu. Bylo zvykem, že přeživší nižší důstojníci setrvali na místě.

„Kdo se asi stane novým centurionem?“ zeptal se Felix.

Ze všech stran zaznělo sborové „nevím“, a tak se ušklíbl. Nebyl důvod, aby jeho druhové věděli víc než on. Hlavně ať to není taková krysa jako Matho, pomodlil se v duchu. Bratři sloužili v legiích během války s Hannibalem a před pěti lety po skončení bitvy u Zamy je zlomyslný Matho bez milosti vyhnal z armády. Život v civilu se jim nevydařil, a když Řím vyhlásil válku Makedonii, riskovali životy a vstoupili do vojska podruhé. Nevypočitatelná Fortuna se postarala, že se jejich a Mathova cesta znovu zkřížily. Jediným svědkem jejich posledního setkání, které skončilo Mathovou smrtí, byl makedonský mladík, který naštěstí taky nepřežil.

„Potřebujeme nové lidi,“ ozval se Fabius. „Kdo to kdy slyšel, aby mělo contubernium jen tři lidi?“

„Pochybuju, že se dočkáme nějak brzy,“ poznamenal Antonius.

„Spíš nás přidávají ke skupině, co je na tom stejně,“ řekl Felix nahlas, aby ho bylo dobře slyšet. „Doufejme, že to nebudou ti všiváci z vedlejšího šiku.“ Když se na něj za to snesly nadávky a výhrůžky, jen se tomu zasmál.

Příštích pár hodin strávili podobně. Livius si uvědomoval, že potřebují nějaké rozptýlení z té kruté reality, a tak je nechal

být. Na hradbách Elateie se občas objevil odlesk světla od přilbice a jinak žádná aktivita. To jim zvedlo náladu, stejně jako Antoniův názor, že obránci si z toho, co se bude dít v příštích dnech, nadělají do kalhot.

* * *

Fókidskou planinu zahalila tma. Uvnitř Elateie na sebe štekali psi, jak to psi v noci dělávají. V rozlehlých táborech, které vybudovali Flamininovi legionáři, vládl klid. Po ochozech přecházeli strážci a každou chvíli je kontrolovali nižší důstojníci. Nedaleko za příkopem směrem k městu stály katapulty, které na obránce Elateie zanedlouho tvrdě udeří. Bylo pozdě a většina mužů už ležela ve stanech. Mezi uspořádanými řadami stanů principů ještě plápolalo několik ohňů, včetně toho Felixova, Antoniova a Fabiova. Za soumraku přišly rozkazy. Útok na Elateiu se uskuteční následující den a principové se ho zúčastní. Když se tu nemilou zprávu dověděli, nechali víno od Livia nedopité. Nikdo nebyl tak hloupý, aby se opil, když je čeká boj. Podle nepsaného pravidla se o útoku nehovořilo.

„Co budete dělat po válce?“ Fabius si přisunul chodidla blíž ke žhnoucím uhlíkům a podíval se na Felixe a Antonia, kteří leželi na dekách na druhé straně ohně. „Odešli jste ze statku a mohli byste se tam vrátit?“

„Já bych to ještě zkusil,“ odpověděl Antonius jako vždycky, když na to během posledních dvou letních tažení přišla řeč. „Až tahle válka skončí, měl bych mít dost peněz na nákup mezků a otroka. Pak by byl život mnohem snadnější.“ Podíval se na Felixe a snažil se vzbudit jeho zájem, ale ten se tvářil, že si nevšiml.

Fabius, který věděl jen to, že jejich život na statku byl neskutěčně těžký, zamručel a podíval se na Felixe. „A ty?“

„A co budeš dělat ty, kamaráde?“ odsekl Felix.

„Já? To, co už jsem řekl mockrát. Koupím si hospodu a pomalu se upiju k smrti.“

Felix si odfrkl. „Jak dlouho to bude trvat?“

„Spoustu roků. Aspoň doufám.“ Fabius se usmál, což se nestávalo příliš často. „Co kdybyste do toho šli se mnou? Jste

mladý a silný a v hospodě jsou takoví chlapi potřeba. A když mě budete držet na uzdě, vydržím do šedesátky.“

„Mohlo by to být lepší než naše poslední zkušenost v tomhle oboru,“ připustil Antonius. „Žebra mě bolí, jen si na to vzpomenu.“

Felix si promnul tvář, která ho bolela několik dní po bitce se surovcem, který byl skoro lepší než oni dva. „Kde by to mělo být?“

Fabius se na něj podíval. „Jsem z Říma. Kde jinde by si člověk měl chtít otevřít hospodu?“

„V Římě je spousta hnusnejch míst,“ protestoval Felix.

„Myslíš, že jsem včerejší?“ odsekl Fabius. „Vím to. Vybrali jsme si místo společně.“

Felix pohlédl na Antonia a potom na Fabia. „Rovnoprávný partneři?“

„Jestli budete moci každý vložit třetinu peněz, pak jo.“ Fabius si plivl na ruku a podal ji Felixovi.

Felix zaváhal. „Co myslíš, bratře? Vést hospodu je lepší než celé dny orat. A taky lepší než se dřít o žních.“

Antonius se mu podíval do očí, pak pohlédl na Fabia, který na něj povzbudivě kývl, a potom zase na Felixe. „Jo, proč ne?“ zamumlal. „Když nám to nepůjde, pořád máme v záloze statek.“

Všichni tři si na to s úsměvem plácli. Fabius vyndal měch s vínem, což bylo něco tak neobvyklého, že Felix prohlásil, že to je další důvod k oslavě. Jindy by takhle kousavá poznámka Fabia natolik otráвила, že by si to rozmyslel, ale toho večera jen zamumlal cosi o mladících, co nemají účtu ke starším a lepším. Měch koloval kolem ohně, muži upíjeli po troškách a přitom probírali budoucí podnikání.

Jako první začal poklimbávat Fabius. V jednu chvíli vychvaloval víno, které by mohl nakupovat od známého vinaře, co měl statek na jih od Říma, a hned nato mu brada spadla na prsa a potichu chrápal. Neodpovídal ani Antonius, a když Felix pobaveně zjistil, že oba už skoro spí, řekl si, že půjde. Nebyla velká zima, ale z ohně zbyl jen žhavý popel. Sice ho hrálo víno, ale stan měli jen pár kroků a stálo mu za to tam dojít. Obrátil měch dnem vzhůru a polkl několik posledních kapek. Byla to dobrá značka.

Dloubl do Antonia a Fabia, aby je probudil, a šel se vymocit na latrínu nedaleko valu nejbliž Elateie. Když byl hotový, urovnal si tuniku a chtěl se vrátit. Letmo se podíval na ochoz a blesko mu hlavou, že při močení neslyšel dusání strážců. V dohledu nebyl ani jeden, a to bylo divné. Trochu ucouvl, aby viděl větší část hliněného valu, vysokého jako dva muži. Nikde ani živáčka.

Lekl se. Našlapoval opatrně, aby nevydával žádné zvuky, a urazil podél valu asi dvacet a potom padesát kroků. Nikde žádný strážce. Když si všiml podezřele nachýlené siluety, vyschlo mu v hrdle. Přejížděl pohledem po nejbližších stanech, ale neslyšel ani neviděl nic, co by signalizovalo, že do tábora vnikli útočníci. Chvilí se nedokázal rozhodnout, co má udělat. Kdyby vyhlásil falešný poplach, stihl by ho trest. Rozhodl se, že raději toho člověka prověří, a kradl se k nejbližšímu žebříku.

S bušícím srdcem vylezl opatrně nahoru a rozhlížel se po ochozu nalevo i napravo. Když byl v půlce cesty, zaznamenal druhou postavu. Seděla. To musí být další strážce. Chystá se něco nekalého, pomyslel si a tep se mu ještě zrychlil. Takže obyvatelé Elateie nejsou žádní zbabělci. Přikrčil se pod okrajem ochozu a rozběhl se k nejbližšímu strážci. Ležel na břiše, úplně bez hnutí. Tmavá kaluž pod jeho krkem poskytla smutné svědectví o tom, co se mu přihodilo. Felix do ní strčil prst a okamžitě toho litoval. Opodál uviděl kotvu a provaz vedoucí od ní se klikatil nad opevněním. Takhle se sem dostal nepřítel nebo nepřátelé, co zabili strážce a vylezli nahoru. Na ochozu nebyl nikdo, a to znamenalo, že tuto část valu nikdo nehlídá. Ale v táboře nebyli vidět žádní útočníci.

Odvážil se vyhlédnout přes hradby dolů a vytřeštil oči hrůzou. Kolem dvou velkých katapultů, které prorazily díru do hradeb Atraxu, se rýsovaly desítky postav. V rukách jim probleskovaly pochodně a ve vzduchu byl cítit charakteristický zápach smůly.

Rychle vstal a ze všech sil zařval poplach.

Útočníci otočili hlavy a ještě horlivěji se snažili katapulty podpálit.

Felix uslyšel, že strážci na vedlejších náspech jeho volání opakují, a v nejbližších stanech nastal pohyb. Jenže to bylo

příliš pomalé. Plameny už olizovaly stranu jednoho katapultu a útočníci se přesunuli ke druhému. Uvažoval, že probudí Antonia a Fabia, ale to by taky trvalo. V duchu si vynadal do hlupáků a sebral mrtvému strážci bandalír a meč. Mužův oštěp a štít hodil do obranného příkopu, prověřil, že železná kotva drží pevně, a přehoupl se přes násep. Slézal po provaze a nohama se přidržoval valu. Dole se zastavil a sledoval útočníky. Vypadalo to, že si ho nikdo nevšiml. Ale jednoho člověka by se stejně nebáli. Díval se do příkopu a uvažoval, že jestli uklouzne, dopadne na železného ježka nebo klidně na dva. Jenže neměl na výběr. Sedl si na zadek, držel se okraje a spustil se dolů.

Když bezpečně stál, sehnul se a hledal štít a oštěp. Fortuna se na něj usmála, protože dopadly kousek od něj. Rukama šátral po jezcích a obě věci sebral a opřel je o okraj příkopu. Pomodlil se, ať na něj nikdo nečeká, aby ho praštil do hlavy, a vylezl z příkopu.

Nevšimli si ho. Sice tam bylo dostatek světla od hořícího katapultu, ale útočníci se soustředili na podpálení toho druhého. Z nějakého důvodu se nedal zapálit tak snadno jako ten vedle, ale vzhledem k tomu, jak obrovské úsilí útočníci vynakládali, to nebude dlouho trvat a vzplane taky. Felix se nedokázal rozhodnout. Uvědomil si, v jakém je nebezpečí; sám by oheň neuhasil a útočníci by brzy zmizeli. Proč riskovat život?

Jeden muž se otočil a uviděl ho.

Felix si stihl jen pomyslet, jaká je Fortuna stará mrcha, a pak zavolal na imaginární druhy: „Rychle, bratři! Ke mně!“ Hodil oštěp a zasáhl nepřítele mezi lopatky. Následně řval, jako by tam byla celá centurie, a ne jenom on sám, tasil meč a vyběhl k hořícím katapultům.

Muž, který ho uviděl, zpanikařil. Vrhł kopí, ale mířil špatně, takže proletělo kus od Felixe.

Vmžiku byl Felix u něj a narazil do něj puklicí tak prudce, že upadl na záda. Felix ho nechal být a vrhl se ke druhému nepříteli. Ten když viděl jeho hrozivý výraz, vyděsil se a chystal se utéct. Felix ho bodl do zad a pokračoval dál. Dva útočníci spojili síly – jeden se blížil zleva a druhý zprava. To je konec, pomyslel si. Poznájí, že jsem sám. Rychle zhodnotil situaci. Ten nalevo od něj byl skoro ještě chlapec. Vyrázil dopředu. Udeřil

ho štítem, bodl mečem a mladík šel k zemi. Přitom ječel jako dítě, které vezmou matce od prsu.

Felix se rychle otočil na druhého útočníka. Ten však zaváhal. Byl zavalitý, štít a kopí držel jako nováček, takže to nebyl voják. Felix zadoufal. Zaútočil, ale nevšiml si, že má pod nohama odhozenou pochodeň. Uklouzl, ztratil rovnováhu, zavrával a upadl jak široký tak dlouhý. Protivník vykřikl radostí, popošel, kopí vysoko zvednuté.

„ZA ŘÍM!“ Křik se ozval z dálky, ale vycházel z hrdel desítek mužů. „ZA ŘÍM!“

Felix uskočil a pořád očekával zásah kopím do zad.

Úder nepřišel. Uslyšel dupot. Muži na sebe volali řecky.

Felix se otočil a nevěřil svému štěstí. Trénování vojáci by ho zabili a teprve potom by utekli, ale tlustoch to strachy vzdal a zachránil si kůži. Oba katapulty teď hořely. Kdyby se je pokusil uhasit, těžce by se popálil. Zůstal stát, protože si řekl, že té noci pokoušel Fortunu až dost.

Obléhání Elateie bude obtížnější, než předpokládali.

Kapitola druhá

Tempe, makedonská hranice

Kopce táhnoucí se kolem vytyčovaly severní hranici Thesálské planiny. Vedly od západu k východu až k Egejskému moři. Za nimi se tyčily vrcholy, které byly součástí horského pásu, obklopujícího Makedonii, a nyní je halily mraky. Několik *stadíů* dál ve vnitrozemí, daleko od vesnic, se objevil průsmyk, poskytující jednu z mála možností průchodu na sever. V poklidu tady hlídkovaly desítky peltastů, divoce vypadajících Thráků, ostrážitých Makedonců a Thesálců. Jejich koně se pásli na nízké trávě kousek od nich.

V průběhu dopoledne zde začalo být rušno, když z úzké soutěsky vyrazil půltucet jezdců. V jejich čele jel na bujném šedákovi vládce Makedonie Filip, toho jména pátý. Byl štíhlý, měl jiskrný pohled, pěstěný vous a na sobě jednoduchý *chiton* a sandály. Z bandalíru mu přes rameno visel v pochvě zasunutý *kopis*. Na salutování a pokřik strážců odpověděl přátelským pokynutím ruky.

„Něco důležitého?“ zeptal se král.

Nejbližší muž se k němu prodral. „Ne, pane.“

„Berisade!“ zvolal král s upřímnou radostí. Starý peltast by mohl být jeho otcem a sloužil v armádě už snad dvě desítky let.

„Zdravím vás, pane.“ Berisades se široce usmíval. Byl vysoký, štíhlý, opálený a měl na sobě jen přepásaný *chiton* a sandály.

Filip se naklonil a podal mu ruku. „Rád tě vidím.“

„I já vás, pane. Přijel jste, abyste nás vedl na jih? O vašem posledním úspěchu si všichni povídají. Chlapi se nemůžou dočkat, až se zas utkají s Římany.“

„Nic by mi neudělalo větší radost.“ Filip si přiložil hřbet ruky k ústům a hlasitě zašeptal: „A nehřáli byste si radši kosti doma u ohně?“

„Ne, pane, šel bych s vámi,“ řekl Berisades. Když si všiml, že se Filip usmívá, zavrtěl hlavou a dodal: „Děláte si ze mě legraci, pane.“

„Dělám, protože vím, že máš srdce lva, Berisade.“ Filip se ohlédl přes rameno na své průvodce a křikl: „Vidíte tady toho muže? Je to nejstatečnější z mých vojáků. Berisada si vždycky budu vážit.“

Berisades rozpačitě přešlápl mozolnatýma nohama. „To jste nemusel říkat, pane.“

„Nikdy jsem neřekl pravdivější slova,“ prohlásil Filip srdečně. „Teď musím odjet, promiň, Berisade, ale když bohové dovolí, brzy si znovu popovídáme. Dávej pozor na vozy. Víno a zvěřina pro vás všechny dorazí za soumraku. Postarej se, ať se všichni dovědí, že to je ode mě jako poděkování za dny, které jste tady strávili.“

Berisades se usmíval od ucha k uchu a hluboce se uklonil. „Tisíceré díky, pane.“

Filip jim na rozloučenou pokynul rukou a zamířil kousek dál na planinu. „Menandere?“

„Tady jsem, pane.“ Vedle krále zastavil koně hřmotný šlechtic pozdního středního věku. „To jste udělal dobře, pane.“

Filip se na něj podíval. „Nedopadli o moc líp než Berisades.“

„A teď jste si ho zavázal ještě víc, pane. Bude vás vychvalovat spoustu dní. Stejně jako jeho druhové. Dělali by to stejně, když jste je navštívil, ale víno a maso – to byl chytrý nápad.“

„Když lidem ukážeš, že o ně máš zájem, budou líp bojovat.“

„Vždycky jste to tak dělal, pane,“ řekl Menander a bylo na něm vidět, jak si krále považuje.

Filip ukázal rozmáchle kolem sebe – na rozlehlá posečená pole a mírné kopce. V dálce směrem k jihozápadu byly vidět hradby Larisy. „Je to pěkný pohled.“

„To ano, pane, a ještě lepší je, že tu nejsou Římané.“

„Přesně tak.“ Filip si vybavil, jak byl spokojený, když dostal důležitou zprávu z Atraxu. Po letních neúspěších velice potřeboval vítězství. Jen litoval, že úspěch nebyl definitivní. Římský generál Flamininus utrpěl těžké ztráty, ale v žádném případě fatální. A ještě ke všemu se tažení, které mělo pomalu končit,

neustále prodlužovalo. Po větrném a deštivém počasí bylo nezvykle teplo, a protože se zdálo, že to tak ještě nějakou dobu vydrží, legie určitě zůstanou. Filip se zadíval na Menandera. „Dověděl ses něco nového?“

„Ano, pane. Jak víte, Flamininovo vojsko pochoduje na jih. Podle posledních zpráv před dvěma dny obešlo Malijský záliv a dva dny nato prošlo ohnivými branami.“

„Jak jsem předpokládal, dal se do obléhání Elateie. Když budeme hlídat okolí, nezvládne zaútočit po zemi z Chalkidy přes Bojótii.“ Pevnost Chalkis na ostrově Euboia byla pro krále životně důležitá. Jak je vidět, Flamininus to moc dobře ví, pomyslel si Filip.

„Pane, vy uvažujete, že byste měl poslat do Elateie víc vojáků.“ Před pár dny Filip rozkázal, ať se jedno *speira* falangistů přesune na jih na podporu posádky.

„Dobře mě znáš,“ usmál se Filip smutně.

„A jestli to uděláte, pane, a město stejně padne?“

„Já to vím, ale trápí mě pomyšlení, že ho ztratíme.“ Ušklíbl se. „Domnívám se, že i kdybychom město udrželi, šance, že přesuneme vojsko z Chalkidy, je mizivá.“

„Při troše štěstí uslyšíme z Elateie povzbudivé zprávy, pane. Místní před pár dny vzkázali, že se chtějí v noci pokusit podpálit Flamininovy katapulty.“

„Ať jim v tom bohové pomáhají. Jenže i kdyby uspěli, Elateia není pevnost.“

„To není, pane, a obléhání ohrozí Fókidu a Bojótii.“ Tyto dvě oblasti – historicky nakloněné Makedonii – leží na jihu, na cestě do Athén.

„Každý v dosahu pěti set stadií se podiví, až jim Flamininus zaklepe na dveře.“ Filip zatnul nespokojeně ruku v pěst. „A já nemám skoro nic, jak bych jim pomohl. Když jim pošlu další jednotky, oslabím vlastní armádu.“

„Já vím, pane.“

Filip se znovu zamyslel. Ukázal na prázdnou pláň podruhé a něco ho napadlo. „Jestli se vydáme na jih, máme poměrně velkou šanci, že legie překvapíme před Elateiou.“

„Na rovině falanga Římany zmasakruje, pane, ale nemuselo by to být tak jednoduché. Co jestli Flamininus nechá vzadu zvědy, aby hlídali Thermopyly, nebo jim místní lidi za úplatek

vyzradí, že jsme tudy prošli? Kdyby nás legie přepadly, armáda by byla daleko.“

„Opatrnost někdy brání momentu překvapení,“ řekl Filip a smutně zakroutil hlavou. „Ale v tomhle případě, Menandere, máš zase pravdu. Kdyby měla Elateia padnout, ztratím jediné speira a spojenecké město, ale kdyby měla špatně dopadnout falanga, Makedonie by zůstala bezbranná. A to nemůžu riskovat. Rozhodně ne teď.“ Menanderovi se viditelně ulevilo a Filip se zasmál.

Jak litoval, že v minulosti nenaslouchal Menanderovi víc než Herakleidovi, tomu výřečnému, ale zrádnému Tarentinci. Aspoň že Herakleides už není. Když ho odhalili jako zrádce, zemřel rukama katů a on se na to díval.

„Já vím,“ zopakoval. „Musím na chvíli přestat myslet na Flaminina, Fókidu a Bojótii. Do zimy se k Makedonii nepřiblíží. Teď máme čas zvážit možnosti, uspořádat vojsko a připravit se na jaro.“

„To je moudré rozhodnutí, pane.“

„Bylo by dobré, kdyby Achájové zůstali neutrální, co? Jenže to se nestane. Ocitli se v zoufalé situaci, když mají římské loďstvo na severním pobřeží a Flaminina nedaleko odtud. A zatím se spartský Nabis potuluje u jejich jižních a východních hranic jako hladový vlk.“ Achája a Sparta se nacházely na Peloponésu.

„Nepřekvapilo by mě, pane, kdyby Achájové brzy porušili slovo, které dali Makedonii.“

„Dost už o těch špinavých Achájích. Nebudu marnit čas ani s Aitólií. Jakmile Flamininus zaútočí na Makedonii, pošlou všechny muže, které můžou postrádat, aby se k němu přidali.“ Městský stát Aitólie byl nejnesmiřitelnější z králových nepřátel. Filip udělal netrpělivé gesto. „Jako vždycky jsme obklopeni nepřáteli nebo těmi, co se nechťejí vyjádřit jasně.“

„Nezapomínejme na Akarnánii, pane. Ta zůstává na naší straně,“ namítl Menander.

„Možná to zní tvrdě, ale Akarnánie je příliš daleko, takže nám nemůže pomoci. Kéž bohové nedopustí, aby nás někdy požádali o pomoc. Mohl bych jim poslat jen povzbudivá slova.“

Nastalo tíživé ticho.

„Loni přibližně v tuhle dobu jsme si spolu vyjeli na lov. Vzpomínáš si? Měl jsem s sebou Peritase.“ Při pomýšlení na oblíbeného psa Filipovi přeběhl po tváři šťastný úsměv.

„Vzpomínám, pane. Psi vystopovali pěkného divočáka.“

„A hovořili jsme o stejné věci.“

Menander si všiml, jak se Filipovi kalí nálada. „Před rokem jste Flaminina neporazil, pane. Atrax možná nevyhrála válku, ale odhalila nepřítelovu slabinu. Na rovném terénu nebo ve stísněném prostoru falanga dokáže legii porazit.“

„Škoda že bohové zaplnili Řecko a Makedonii horami, co?“

Oba se zasmáli.

Filip máchl rukou zleva doprava nad planinou. „Thesálie má spoustu vhodných míst. Kdybych dokázal Flaminina přesvědčit, nebo spíš nalákat do boje tady, máme šanci zvítězit.“ Navzdory bojovným slovům Filip věděl, že je v horší pozici než dřív. Přišel skoro o všechny spojence, je fakticky uvězněný v Makedonii a nemůže dělat téměř nic jiného než čekat, až se Flamininus vrátí. Taková zkouška by byla daleko nelítostnější než boje během léta, které právě skončily. „Flamininus není hlupák.“

„Cože, pane?“

„Abychom jeho legie dostali sem, potřebovali bychom léčku, hodnou samotného Dia.“

„Nedávno byla znamení dobrá, pane.“

„Každý ví, že povzbudivá slova kněžích nic neznamenaají,“ zašeptal Filip. „Musíme se postarat o svůj osud, jak nejlépe dokážeme. Bohové udělají, co chtějí, stejně jako vždycky.“

Po krátké odmlce Filip dodal: „Existuje další možnost, kterou jsme ještě neprobrali.“

„Jaká, pane?“

„Antiochos.“

„Vládce Seleukie?“

„Přesně ten.“ Antiochos panoval v obrovské říši zaujímající Malou Asii a Sýrii až k Indii. Nebyl zrovna Filipův velký přítel, ale v minulosti uzavřeli tajnou dohodu. „Moc dobře si uvědomí, jaké má Řím tady a v Řecku záměry.“

„Ať visím, jestli si teď nemne ruce, pane. Vaše prohra bude znamenat jeho výhru. Pomyslete na to, jak vás nedávno zvědové informovali o jeho schůzkách s Rhodany. Mimo jiné o tom, že mají v úmyslu zabrat všechna vaše města v Malé Asii a na Kykladách.“

Filip zachmuřeně poznamenal: „Muselo se to stát, zatímco jsem se tady utkal s Flamininem. To, na co myslím, odpoutá

Antiochovu pozornost od Malé Asie. Nabídnou mu vojenské spojenectví proti Římu.“

„Při vši úctě, pane, vyrozumí z toho, že vaše situace je, řekněme, zoufalá,“ upozornil ho Menander. „I kdyby měl souhlasit, není pravděpodobné, že vám slíbí hodně za nic, a bude sledovat z bezpečné vzdálenosti, jak bude válka s Flamininem pokračovat?“

„Samozřejmě že to je pravděpodobné.“

„Tak proč, pane, potom uvažujete o dohodě s ním?“

„Dokonce ani panovník nemůže usnout na vavřínech, Menandere. Antiochovi předci ztratili v minulém století polovinu území kvůli vzpouře. Trvalo mu roky, než je získal zpátky. Musí chápat, že římské legie – posílené vítězstvím nad Hannibalem – jsou nebezpečný protivník. Také si musí uvědomovat, že jestli Makedonie padne, Řím brzy zaměří pozornost na východ na jeho říši. Když Antiochos pošle jen část své armády do Řecka, společně zničíme Flamininovy legie, a tím ochráníme jeho říši.“

Menander si prohrábl vousy, což dělával, když se hluboce zamyslel.

„Co říkáš?“

„Jestli bude souhlasit, pane, a vy Flaminina porazíte, Antiochos by mohl potom použít své podporovatele v Řecku a pokusit se vás svrhnout.“

„To by pochopitelně mohl. Je to však jenom možnost, zatímco Flamininovy legie jsou v tuto chvíli ve Fókidě.“

Menander vzdychl. „Jestli si tím jste jistý, pane. Nikdy mě nenapadlo, že zažiju den, kdy se spojíme se Seleuky.“

„Ani já ne, ale mohlo by se to osvědčit. Nemáme co ztratit. Jestli to Antiochos odmítne, naše situace zůstane stejná, jako je teď, a to kritická. Jestli bude souhlasit, naše pozice bude o hodně lepší, ale museli bychom být ve střehu, aby nás později nezradil.“

„To je pravda, pane.“ Menander souhlasně přikývl.

Filip si dokázal představit, jak Thesálskou planinu zaplní početná falanga, a pomyslel si, že jeho a Antiochovi falangisti by mohli dohromady klidně dát dvacet pět tisíc.

Flamininovy legie by před takovým počtem nikdy neobstály.

Kapitola třetí

V Elateie

Rozednilo se teprve před chvílí a začal druhý den pobytu legií u města. Demetrios stál na opevnění a sledoval nepřátelský tábor. Na slunci se zaleskl kousek bronzového pancíře vykukujícího mu zpod pláštěnky. Byl střední postavy, svalnatý, měl hnědé rozčuchané vlasy a kulatý dobrosrdečný obličej. Přilbici si položil na *aspis* na ochozu. Dlouhá sarissa ležela vedle sarissy jeho kamaráda Kimona, který strážil nalevo od něj.

Demetrios přecházel sem a tam. Měl za sebou dlouhou bezesnou noc. Poté co se jim podařilo zapálit katapulty, všichni čekali, že Římané provedou odvetný útok. Velitel posádky, hřmotný stařec Dapofon, proto nařídil, ať od večera do rána hlídají zdvojené strážce. Nic se však nestalo.

Demetrios se podíval na zívajícího Kimona. „Jsi na řadě s nákupem chleba?“

„Dobrý pokus. Moc dobře víš, že je řada na tobě.“ Kimon měl dlouhé vlasy a veliký nos. Každého považoval za přítele, dokud se neukázalo, že je to jinak. Tohle se Demetriovi líbilo, i když on takový nebyl. Podle něj si přátelství musí člověk znovu a znovu zasloužit.

„Ne, to není,“ odsekl. „Antileone, tak to musíš být ty.“

Antileon, třetí člen jejich skupinky, něco zavrčel. Byl vysoký, zavalitý, měl vlnité vlasy a ze všeho nejradši vyvolával hádky. Jak Demetrios často říkal, Antileon by se pohádal i se sochou, ale i tak to byl statečný a oddaný kamarád. „Koupím ho – za tvoje peníze.“ Natáhl masitou dlaň.

Zasmáli se a byli vděční za částečnou úlevu. Vítězství v Atraxu jim pozvedlo morálku a to, že jejich speira poslal do Elateie sám Filip, považovali za uznání jejich role. Jenže od příchodu Flaminiových legií se nálada falangistů zhoršovala. Znovu se ozývalo podsvětí.

V nepřátelském táboře zaznělo troubení a Demetrios pocítil strach, který tak důvěrně znal. Nechtěl se jím nechat ochromit, a proto raději souhlasil: „Tak dobře. Řada je na mně.“

„Jako kdyby mělo smysl zapírat,“ řekl Kimon a Antileon se ušklíbl.

Demetrios si všiml, že se blíží muži, co je jdou vystřídat. Teď mohl opustit stanoviště. Chtěl zahnat myšlenky na legie za hradbami, a tak se rozhodl, že si udělá z kamarádů legraci. „Chcete, abych koupil chleba? Tak mě chyťte,“ vyzval je a protáhl se kolem Kimona, než stihl zareagovat. Dal se do běhu.

Zbylí dva ihned vyrazili za ním. Antileon, který stál nejdál, byl v nevýhodě, jenže byl tak zdatný, že brzy Kimona dohonil a předhoni. Demetrios přišel ihned skoro o celý náskok. Ochoz byl úzký a kvůli chybějícím cihlám hrozilo, že zakopne. Každých třicet až čtyřicet kroků stál strážce a ne všichni zaznamenali, že přibíhá. Několika se vyhnul, ale jeden ostražitější ho považoval za zloděje, popadl ho za ruku a křikl na Kimona a Antileona, že toho padoucha chytil.

Marně Demetrios protestoval. Až když ten dobrák uviděl, jak se jeho kamarádi chechtají, mohl se jim vytrhnout. Přišel o náskok a málem ho dohonil Kimon, který vyvinul nebývalou rychlost. Demetrios mu utekl jenom díky věži v rohu. Proletěl jedněmi dveřmi kolem trojice překvapených mužů, co seděli kolem hořících kamen, a druhé se mu podařilo přibouchnout Kimonovi před nosem.

Utíkali po severních hradbách a Demetrios volal na strážce, ať mu uhnou z cesty. Jeden vyhublý pes, jakých žila ve městě spousta, si myslel, že pronásledují jeho, a tak vyrazil s ocasem mezi nohama po schodech. Do chladného vzduchu vylétli holubi. Zmatený stařec, co si přišel prohlédnout nepřítele, se mu uctivě uklonil. Demetrios mu s úsměvem zasalutoval.

Když Kimon jen o kousek minul rohovou věž, která spojovala severní a východní hradby, přestalo ho to bavit a vzdal to.

Antileon ho pronásledoval dál, ale pokaždé když snížil náskok, Demetrios vyrazil sprintem. Teď když si byl jistý, že závod vyhraje – stejně by musel koupit ranní chleba, ale to nevadilo – zpomalil. A dobře že to udělal. Na dalším schodišti se objevil jeden známý velitel družstva, aby zkontroloval své muže. Důstojník se naštěstí zajímal o velkou skupinu Římanů, která pochodovala podél hradeb, a tak se Demetrioovi podařilo projít a přitom mrkl na nejbližšího strážce.

V tu chvíli si ještě intenzivněji uvědomil, jak mu kručí v břiše, a vybavil si sladkosti, které prodávali v jeho oblíbeném pekařství. Dopady obléhání se jistě brzy projeví, ale prozatím nebyl patrný žádný nedostatek. Rozhodl se, že koupí jeden medový koláč pro Kimona a Antileona a dva pro sebe. Kdyby chtěli víc, mohli by si je koupit ze svého.

Jakmile dorazil na místo, kde závod začal, podíval se k římskému táboru. Moc se tam nedělo. Aspoň zatím. Kimona si bohužel hned nevšiml a umožnil mu tak, aby k němu přiskočil a stáhl ho na ohoz. „Kdo je tady chytřejší?“ zeptal se Kimon vítězoslavně.

Demetrios se smutně usmál a s námahou vstal. „Já ne.“

Přišel Antileon a párkrát ho ne zrovna laskavě nakopl. „Vy-chcáčku.“

„Nikdo z vás nechce medový koláč? Opravdu?“ Demetrios Antileona odstrčil. „Tak se ke mně radši chovejte slušně.“

„Tady jsou ty venkovský burani a bečí jako ovce,“ ozval se kdosi. „Nic se nezměnilo.“

„Vypadni, Empedokle,“ řekl Kimon a Antileon jednohlasně.

„Jdete pozdě,“ zavrčel Demetrios. Už je dávno měli vystřídat. Empedokles a ostatní museli žvanit dole, zatímco on se s kamarády honil po opevnění.

Sledoval, jak Empedokles leze nahoru, a znovu si uvědomil, že ten kučeravý statný falangista je proti němu zaujatý od první chvíle, kdy se setkali. Jeho nenávisť narostla poté, co nad ním Demetrios překvapivě zvítězil ve dvou z pěti kol v pankrationu. Za několik měsíců se ho Empedokles pokusil vážně zranit během tréninku. Demetrios zase málem dovolil, aby ho zloději podřízli v zastrčené uličce. A od té doby se jejich vztahy ještě zhoršily, uvědomil si Demetrios.

Empedokles se podíval nahoru a ušklíbl se.

„Empedokle, slyšel jsem Simonida, jak říká, že pocházíš ze statku. To znamená, že jsi venkovskej buran taky,“ vysmíval se mu Demetrios. „Nebo Simonides lže?“ Jejich velitel byl klidný, ale obávaný voják, kterého nikdo nechtěl rozzlobit.

Empedokles cosi zamumlal.

„Nerozuměl jsem ti,“ řekl Demetrios a zaznamenal povzbudivá gesta kamarádů.

„Simonides není lhář.“

„Takže i ty jsi vesnický buran!“ radoval se Demetrios a k všeobecnému veselí se přidali i další dva kamarádi Andriskos a Filippas, co dorazili s Empedoklem. Demetria to potěšilo. Empedokles patřil mezi čtyři vojáky jejich jednotky, co stáli v první řadě, ale protože se pořád někomu vysmíval a choval se nepřijemně, nebyl zrovna oblíbený.

„Poslouchej, ty hubaté štěně,“ křikl Empedokles. „Jedno nebo dvě kola pankrationu tě srovnají. Dáš si je pak?“

„Před čtyřmi lety jsem tě skoro vyřídil,“ řekl Demetrios. „Vím jistě, že teď bych to dokázal. A v boxování taky. Řekni si, kdy.“

Empedokles si pohrdavě odfrkl: „Simonides by to nedovolil.“

„Nemusí se o tom dovědět,“ odsekl Demetrios a dělal, že se Simonidovy reakce nebojí. Jejich velitel věděl, že si jdou po krku, a tak jim zakázal zápasit, boxovat či provozovat pankration, protože, jak řekl, takový zápas by skončil zmražením nebo smrtí.

„Proč se vy dva nemůžete domluvit? Stojíte v jednotce skoro vedle sebe a máte stejného nepřitele,“ napomenul je Filippas, který byl hned za Empedoklem, a srdečně se zasmál. Tenhle velký muž s laskavým srdcem byl pro Demetria něco jako otec. „Andriskos a já spolu vycházíme dobře. Samozřejmě kromě jeho prdů, které musím čuchat, když jsme vedle sebe.“

Teď se zasmál dokonce i Empedokles.

Andriskos, krok pod Filippem, se usmál, ale nesnažil se Filippovo nařčení vyvrátit. Andriskos byl skvělý voják a pohledný muž a stál druhý v řadě za Simonidem. Filippas za ním a následoval Empedokles. Potom stál nový velitel Taurion, který nastoupil na místo Diona, co padl v Atraxu.

Není šance, že z nás budou kamarádi, pomyslel si Demetrios a podíval se rozzlobeně na Empedokla, který se zatvářil stejně.

Stalo se toho příliš mnoho. Jestli na té nepříjemné situaci bylo něco dobrého, pak to, že jako šestý v pořadí stál za Empedoklem, a ne někde jinde.

Byla to však slabá útěcha.

* * *

Demetria nepřekvapilo, když se asi hodinu po honičce s Kimonem a Antileonem ozvalo troubení a přivolalo všechny falangisty k opevnění. Římský generál Flamininus se navzdory ztrátě katapultů – nebo možná kvůli tomu – nemohl dočkat, až začne s obléháním. Jeho rozhodnutí ovlivnily i další věci. Za úsvitu pokrývala veškeré stany hustá rosa a nedalo se přehlédnout, že ve vzduchu je cítit podzimní vlhkost. Směrem od moře se táhla těžká mračna jako jasná připomínka změny ročního období. Má-li Elateiu dobýt do jara, musí to provést rychle.

Troubení ještě neustalo, a už se ozval Simonides a vyzval své muže, ať se okamžitě připraví.

Demetrios si vychutnal poslední sousto. Koláče si šetřil do poslední chvíle. „Aspoň že jsme se najedli, co?“

„Jo.“ Antileon si přejel prstem po pancíři, aby setřel zbytky medu. „Škoda že jich nebylo víc.“

„Až bude řada na tobě, kup jich pro nás víc,“ řekl Kimon a mrkl na Demetria.

Kamarádi se oblékali a brali si zbroj a přitom se jen tak přátelsky popichovali. Nikdo nespěchal. Ať už měl Flamininus za lubem cokoli, zabere legiím čas, než vyjdou z táborů. Kimon a Antileon si navlékli drátěné košile, které loni stáhli z mrtvých Římanů v Pluině, a na hlavu si nasadili jednoduché kónické přilbice. Demetrios měl původně podobnou výstroj, ale teď byl hrdým majitelem kvalitní bronzové zbroje, kterou mu daroval Filip za to, že mu zachránil život.

Brzy byli všichni příslušníci speira připraveni, chyběli jen ti, co byli na hlídce. Muži se seřadili, *aspidy* a zatím ještě rozložené sarissy na ramenou. Falangisti, v čele s veliteli družstev, vyrazili z *agory*, což bylo jediné místo v Elateie, kam se vešly stany. Simonidovo družstvo stálo u západních hradeb, které jako jediné byly obráceny k největšímu římskému táboru.

Byla to už známá cesta. Nejdřív minuli městské úřady a potom Diův chrám. Následovala dlážděná ulice k západní bráně s obchody po stranách. Krámy s vínem a hostince s otevřeným průčelím – obojí u falangistů oblíbené – stály vedle dílen s železářským zbožím, hrnčírů, tesařů a koželuhů.

Chodníky byly plné lidí. Vypadalo to, že se skoro všichni obyvatelé – kromě těch, co už stáli na hradbách – přišli podívat, jak falangisti pochodují bránit jejich město. Vesměs byli zasmušilí. Někdo je hlasitě povzbuzoval, ale většinou se jenom dívali. Nahrbení starci si potichu povídali. Stařeny s chlupy na bradě se modlily a prosily bohy o požehnání. Mladé ženy, jejichž manželé patřili k posádce, všechno mlčky a s obavami sledovaly. Děvčátka se schovávala matkám za sukně a vyděšeně hleděla na děsivé řady vojáků, zatímco pár drzejších chlapců kráčelo vedle nich s dřevěnými klacky a předstíralo, že mají sarissy.

Panovala stísněná atmosféra a všem se ulevilo, když z davu vyšla korpulentní stará žena a políbila každého falangistu, na kterého dosáhla. Demetrios zrychlil, a tak se mu, stejně jako několika dalším mužům, podařilo ženě uniknout. Kimon takové štěstí neměl, a když ho stařena objala, kamarádi to odměnili hurónským pokřikem. Když se rozpačitě usmál, žena si dodala odvahy a štípla ho do zadku. Přitom prohlásila, že kdyby měl trochu času, mohli by se povyrazit.

Byla to děsivá představa a všichni v doslechu se tomu od plic zasmáli. Po zbytek cesty k opevnění nenechali Demetrios a ostatní Kimona na pokoji.

„Už kvůli tomu, abysme viděli, jak spolu strávíte noc, stojí za to vyhrát tu bitvu,“ chechtal se Antileon, až mu tekly slzy.

„Jsem rád, když jsou pořádně zahalené,“ zabručel Kimon. „Nikdy jsem neřekl, že se mi líbí báby.“

Veselí ustalo nahoře na schodech, kde čekal velitel jejich speira Stefanos a tvářil se vážně. „Zamíchejte se mezi civilisty,“ rozkázal. „Jeden falangista vždy na tři místní lidi.“

Nikomu se nelíbilo, že se musí oddělit od kamarádů, ale ten rozkaz dával smysl. Snad pouze jeden z deseti obyvatel Elateie byl cvičený voják. Jen pár tváří na ochozu nepůsobilo vyděšeně.

Není divu, že se bojí, pomyslel si Demetrios zachmuřeně, když si našel místo v polovině opevnění. Rovina před městem byla

plná nepřátel, a kdyby dobyli jen kousek opevnění, Elateia by padla. Zoufale zase potřebovali přízeň bohů, ale jak se zdálo, takového štěstí se jim zřejmě nedostane. Bylo dost pravděpodobné, že tady zemře.

Jeho druh napravo, statný muž ve špatně padnoucím látkovém krunýři, byl alespoň o deset let starší než on a své zrezivělé kopí nepoužil spoustu let. Jestli vůbec kdy. Muž si je opřel o kámen a podal mu masitou ruku. „Jsem Eurykleides.“

„Demetrios.“ Uchopil obě části sarissy, aby nespadly, a potřásl si s Eurykleidem rukou.

„Bylo to v Atraxu tak těžké?“

„Ještě mnohem horší.“

Eurykleides se na něj nevěřičně podíval. „Bylo vás tam dva tisíce. Nás je tady ani ne půlka.“

„Jo, ale v hradbách byla veliká díra. Římanům stačilo jen kousek vylézt a byli v pevnosti. Teď když je z jejich katapultů hromádka popela, musí se spolehnout na žebříky a na beranidla, jestli je mají. Nám stačí jen udržet brány a srazit je z hradeb do příkopu,“ vysvětlil mu Demetrios a dobře věděl, že i když se bojí, Eurykleides je na tom ještě hůř. „To jsme dělali čtyřicet dní v údolí řeky Aoos a mohli jsme to dělat dál, kdyby ty svině nenašly cestu kolem našeho opevnění.“ Sebevědomě se usmál.

Eurykleidovi to na chvíli zvedlo náladu, ale potom zaváhal. „Můžou si vždycky postavit další katapulty.“

„To jistě můžou, ale koukni, neudělali to. Čas je proti Flaminiovi. Potřebuje rychlé vítězství, aby se jeho lidi mohli stáhnout do zimního tábora, aniž by nás měli v zádech.“

„Co když použijou slony?“ zděsil se Eurykleides.

Ani Demetrios neviděl rád ta veliká šedivá zvířata, ale věřil, že je tady nepoužijí. Zavrtěl hlavou. „Flamininus si je ušetří pro důležitější bitvy.“

„Myslíš, že můžeme vyhrát?“

Na hradbách bylo ticho a Eurykleidův třesoucí se hlas se rozléhal. Muži se k nim otočili.

Před rokem a půl by Demetrios zaváhal. Teď ne. To, že se zúčastnil několika lých bitev, ho na hony dělilo od lidí, jako je Eurykleides a další obyvatelé města. Důkazem toho byl výraz obdivu, který četl v mužových očích.

„Věc je ta, že nemusíme vyhrát,“ křikl Demetrios.

„Tomu... tomu nerozumím.“ Eurykleides se podíval na muže vedle sebe. Jeden měl rozježené vlasy a působil stejně nervózně jako on a druhý byl stařec s chybějícími zuby, který neměl na hradbách co dělat. Místo odpovědi se mu dostalo pokrčení ramen, a tak se otočil zpátky k Demetriovi.

„Naším úkolem je nedovolit těm krysám dostat se do města. Nic víc. Když je desetkrát odrazíme a dost jich zabijeme, brzy odtud vypadnou.“ Znělo to dobře, ale všichni věděli, že pořád přibývá měst, které legie dobyly. Nemohl říct, že Flamininus tady nenechá vyrobit nové katapulty, jak to udělal předtím. Obránci měli k dispozici pouze dvě balisty ve špatném stavu. I kdyby se nerozpadly, způsobily by nepříteli jen malé ztráty. Ale ustarané tváře, které na něj hleděly, potřebovaly uvěřit, že to není ztracené. Demetrios se podíval přísně na jednotlivé obránce a přál si, ať mu uvěří. „Nezapomeňte, že všichni Římané tam venku byli taky v Atraxu, kde umřely stovky jejich druhů. Nebudou mít zájem o dlouhý boj. Takže my to tady musíme pevně držet.“

„Jo,“ řekl Eurykleides a v očích se mu zablesklo. Rozježeného poplálal po zádech a na starce odhodlaně kývl. „Jo. Nedovolit jim dostat se na opevnění. To zvládneme.“

„To je odvaha,“ řekl Demetrios a s úlevou zaznamenal, že to trochu povzbudilo i muže dál od nich. Když se Eurykleides otočil jinam, zadíval se na Kimona a ten souhlasně přikývl. Že chápe, co Demetrios udělal, a že by udělal totéž. Potom předal vzkaz Antileonovi, který byl kousek dál napravo. Filippos, ten stál nalevo od Demetria, už hovořil se svými sousedy.

Demetrios by nejradši políbil kupce, který dorazil krátce nato se skupinou otroků v patách. Nesli nahoru víno pro všechny. „Na důkaz díky,“ křikl kupec. Nemohl to načasovat líp. Všichni se trochu uklidnili. Na Stefana přišla řada obejít opevnění a prověřit, že si všichni složili sarissy a že na místě jsou i dlouhé tyče s vidlicemi na konci, které přikázal donést. Jako správný důstojník povzbuzoval postupně všechny muže, žertoval s nimi a prohodil pár slov i s místními.

„Demetrie,“ zavolal Kimon naléhavě.

Demetrios se podíval a jen tak tak se ovládl, aby hlasitě nezaklel. Při dobývání Atraxu Flamininus poslal nejdřív své

spojence, divoké bojovníky z Epiru, Ilýrie a Darnánie, a teprve když neuspěli, zaútočili legionáři. Dnes to mělo být jiné. Nejblíží k opevnění byli principové, jedni z nejlepších vojáků v legiích.

Demetriův otec s oblibou říkával, že člověk si nemá plánovat budoucnost, protože pokaždé, když to udělá, zasáhnou do toho bohové nebo sudičky. Jako by hovořil přesně o téhle chvíli, pomyslel si Demetrios trpce. Slova, co řekl Eurykleidovi, se zdála neuvěřitelně falešná.

Jejich osud visí na vlásku od samého začátku.

* * *

Po další hodině Římané zaujali pozice na všech čtyřech stranách Elateie, a to dokazovalo, že ji chce Flamininus obsadit rychle. Když město obklíčili, zahájili útok. Největší hrozbu představovala dvě beranidla. Jedno směřovalo k západní bráně nedaleko Demetriovy pozice a druhé táhli k severní. Demetrios si řekl, že beranidla by měly vyřídít zápalné šípy a jejich obsluhu zase rozpálený písek, a tak na to připravoval Eurykleida a jeho druhy, jak nejlépe dokázal.

Nechal artritického starce, dalšího Diona, aby se vyměnil s Eurykleidem, takže teď stál napravo od Demetria. Netušil, jestli se Eurykleides a Protogenes, ten s ježatými vlasy, udrží, ale aspoň byli dost silní. Dion těžce dýchal a snažil se nést kopí směrem vzhůru. *Kopí* v obyčejném pouzdru mu visel z bandalíru přes kostnaté rameno, ale Demetrios pochyboval, že má dost síly, aby ho zvládl použít.

Demetrios by ho poslal dolů z hradeb, než se začne bojovat, ale neměl to srdce potom, co mu Dion vyprávěl příběh o synovi, který padl loni v létě v Ottolobu.

„Byl peltast. A taky to dobře uměl s kopím.“ Dion se rozkašlal a zašklebil se. „A taky byl šikovný kameník. Snažím se ze všech sil, ale bez něj to v dílně není ono. Jeho žena nechtěla, abych sem šel, ale řekl jsem jí, že můj syn se na to dívá z druhého břehu. Co bych to byl za otce a děda, kdybych nebránil jeho rodinu?“

Demetrios se zkusil vžít do jeho pocitů, kdyby nebyl cvičený jako mnoho lidí tady a měl dávno mrtvou matku a otce v domě tady ve městě. Brzy dospěl k závěru, že by byl taky vystrašený.

„Nemám jinou možnost.“ Dion upřel na Demetria slzící oči.

„Děláš správnou věc,“ řekl Demetrios a myslel to vážně. „Udělal bych to samý. Společně vyhrájeme.“ Die, modlil se v duchu, dej, ať je to pravda.

„Už jdou,“ křikl Kimon.

Demetrios si olízl rty. Principové pochodovali k Elateie ve vyrovnaných řadách. Podle hrubého odhadu jich bylo třikrát víc než mužů na opevnění. Principové působili klidně a odhodlaně a nesli desítky žebříků. Asi dvě stě kroků od nich na západním valu zarachotil osamocený katapult. Střela z něj prosvíštila nad hlavami Římanů a zmizela. Minula je i druhá. Demetrios by nejradši ze zoufalství zařval. Nebyla šance, že nepřítel zničí jako u řeky Aoos, ale i malé ztráty, které by jim způsobily, by povzbudily obyvatele města i falangisty.

Ozval se radostný pokřik, když třetí střela pronikla štítem a zasáhla vojáka, který ho nesl. Několik dalších padlo střelami z balisty, ale řady principů došly k obrannému příkopu a působily vyrovnaně jako na přehlídce. Důstojníci vykřikovali, skupiny mužů usazovaly žebříky do příkopu a další vedle nich scházeli dolů.

Dva žebříky mířily na místo, kde stál Demetrios. Rozkázal Eurykleidovi a Protogenovi, ať zastaví ten nejbližší k nim tyčí s vidlicí na konci, které jim přidělil, a Dionovi řekl, ať se připraví na žebřík nalevo.

„A co když se objeví třetí?“ zeptal se Dion.

„Snaž se ze všech sil shodit ho dolů. S pomocí bohů do dokážeš. A když ne, co nejrychleji se k tobě přidá buď Eurykleides, nebo já.“ Demetrios otočil sarissu, aby špičkou mířila dolů. Posouval ji dopředu, až visela nad nepřítelem. Nejbližší principové vyjekli a on se zasmál. Jako kdyby dlouhé kopí bylo určené na bránění hradeb. Za okamžik bodl prvního Římana na žebříku, ale hrot mu uvízl mezi obratli. Jak se pokoušel kopí vytáhnout, další Říman vylezl nahoru a špičku uštípl.

Pamatujou si, co se stalo u Aoos, pomyslel si Demetrios zachmuřeně.

Dokázal ulomeným pahýlem srazit ze žebříku dalšího Římana, ale dvojici principů se podařilo nacvičeným pohybem společně uchopit jeho konec a kus odseknout. Demetrios zaklel, odhodil zničenou sarissu do příkopu a soustředil se raději

na žebřík. Eurykleides a Protogenes mu nepomůžou, protože se dál pokoušeli odstrčit od hradeb jiný žebřík.

Demetriovi se zaryly do prstů třísky, když chytil hrubě ulomený kus dřeva, ale nevšímal si toho. Princeps, který chtěl vylézt nahoru, byl poměrně tlustý, takže Demetriovi chvíli trvalo, než ho setřásl. Rychle odstrčil žebřík do strany a spokojeně sledoval, jak zranil vojáka dole.

„Další žebřík!“ ozval se roztřeseným hlasem Dion.

Demetrios se rychle podíval na starce. Žebřík se objevil tři dlaně nad vrcholem opevnění. Chytil ho a snažil se přitáhnout ho k sobě. Když se mu to nepodařilo, zkusil ho odtlačit doprava, ale bylo to marné. Vyhlédl přes okraj a zjistil, že Flamininovi muži se z neúspěchu poučili. Žebřík zvedal na každé straně jeden princeps pomocí rozvětveného klacku, což byla kratší verze tyčí, jaké používali obránci. Demetrios dokázal posunout žebřík jen o malý kousek, a proto změnil taktiku. Sebral Dionovi kopí a ve chvíli, kdy se princeps, co po něm vylézal, objevil v dosahu, bodl ho.

„Eurykleide!“ Demetrios se neodvážil spustit oči ze žebříku. Další princeps byl už dvě přičky od vrchu.

„Co je?“

„Jak vám to jde?“

„Držíme ten svůj,“ odpověděl s hrdostí v hlase.

Dion zápolil se čtvrtým žebříkem. Demetrios uviděl koutkem oka, jak zaváhal. Když opustí své místo, nepřítel vyleze na opevnění. Pokud nechá toho nového slabému Dionovi, který měl jenom kopis, riskuje totéž.

„Filippe!“ křikl do hlasité vřavy nejrůznějších zvuků.

Po chvíli se ozvalo: „Co je?“

„Potřebuju tě.“

Žádná odpověď.

Demetrios intuitivně odhadl, že princeps na Dionově žebříku vyleze nahoru dřív než ten jeho. Posunul se do strany, vyklonil se a Římana zabil. Skoro okamžitě se vrátil ke svému žebříku. Právě včas. Princeps vycítil svou příležitost a už přehazoval nohu přes opevnění. Vypísl jako podsvinče, když ho Demetrios bodl kopím do pravého stehna. Zvedl meč, aby se bránil, a odhalil tím levou ramenní jamku. Demetrios vyprostil kopí a zapíchl je mužovi hluboko do prsou.

Toto zdržení poskytlo dalším římským vojákům možnost vydat se nejen po žebříku u něj, ale i po tom u Diona. Demetriovi naskočila husí kůže, když bodl dolů proti muži na žebříku u něj. Bylo jenom otázkou času, než útočníci načasují stoupání tak, aby vylezli nahoru současně. Když jednoho legionáře zabil a druhého zranil, muž dole u žebříku zaváhal. Demetrios, v uších mu tepalo, šel na pomoc Dionovi. S úlevou zjistil, že dorazil Filippos. Vůbec nevadilo, že dva principové s vidlicemi drželi žebřík. Filippos byl tak silný, že jim ho vykroutil z rukou. Se smíchem s ním škubal na všechny strany, aby Římany setřásl. Vypadal jako obr, co buší holí do myší.

Eurykleides a Protogenes srazili tyčemi s vidlicemi druhý žebřík. Na ochozu za nimi nebyli žádní principové. Stejně to bylo nalevo od Demetria. Principové dole, obklopení mrtvými a raněnými, už nevypadali zdaleka tak odhodlaně jako ještě před chvílí. Ve skutečnosti muži v neuspořádaných jednotkách – ti, co čekali o kousek dál – působili dost uboze. Vystrašeně.

Demetrios pocítil naději a otočil se, aby si prohlédl celé opevnění. Nikde žádný princeps. U několika schodišť táhla skupina ženských k ochozu proutěné koše plné kamení, aby je házely dolů na nepřátele.

Usmál se. Bohové se na Elateiu dál usmívají.

Kapitola čtvrtá

Antikyra na pobřeží Fókidy, severní část Korintského zálivu

Přístav v Antikyře byl malý. Od hráze uprostřed města se táhly dvě půlkruhové zdi a kotvilo tam asi dvacet rybářských člunů. Do tak stísněného prostoru se velké lodě nevešly, a proto římské trirémy, co tu nyní kotvily, musely být přivázané ještě před vjezdem do přístavu.

Na věži, která strážila jednu stranu úzkého vjezdu do přístavu, stál Titus Quinctius Flamininus a byl netrpělivý. Poté co před dvěma dny dostal zprávu, že jeho starší bratr Lucius odjíždí z důležitého setkání v Sikyonu, se přesunul na jih. Obléhání Elateie přenechal jednomu vyššímu důstojníkovi s tím, že nebude dlouho pryč, a spěchal do Antikyry. Místo aby tam na něj ráno čekal Lucius, uvítal ho rozčilený kapitán z jedné ze zakotvených trirém. Bratr byl na cestě – dopis, který mu muž předal, to potvrzoval – ale nedalo se odhadnout, kdy dorazí do přístavu.

Flamininus se rozhodl zůstat, ač by se mohl vrátit do Elateie. Její obléhání byla nepříjemná záležitost a zřejmě se potáhne a neskončí úspěchem. Raději uvěřil ujištění pořád ještě rozčileného důstojníka, že Lucius musí připlout během odpoledního přílivu. Nestalo se tak.

Flamininus byl rozzlobený, ale víc ho zajímalo, co by se mohlo stát v Sikyonu, kromě dobytí dalšího zapadlého města. Zbytek dne vyřizoval dokumenty, věnoval se psaní dopisů svým početným špehům v Řecku i v Itálii a opatrně formulovaných depeší, které měly uchlácholit římský senát. Zatímco letní tažení